

316(082)

i-74

ТРЕТЬОМУ ТИСЯЧОЛІТТЮ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ

ІНФОРМОЕНЕРГЕТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ АДАПТАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НА ПОЧАТКУ ІІІ-ГО ТИСЯЧОЛІТТЯ

Збірник наукових праць

Київ – Кривий Ріг
2001

учащихся, призванной стимулировать их творческую активность, у таких учителей часто вызывает раздражение, и они просто переводят новые баллы в хорошо известные "четверки" и "пятерки". Иными словами, перед учителем стоит задача развития творческого поведения, а на практике преобладает развитие адаптивных форм поведения, то есть на уровне индивидуального сознания, как показывает опыт, значительная часть учителей не готова к решению задачи развития творческого поведения у школьников. Решение этой проблемы требует усиления акцента на творческой деятельности уже на этапе профессиональной подготовки будущих педагогов с целью формирования креативных компонентов в структуре их личности. Особое внимание следует обратить на формирование мотивационных компонентов в структуре креативности личности будущих педагогов, поскольку, как показывают наши исследования, они менее всего представлены. Мотивационная готовность к творческой деятельности проявляется в творческом поиске, стремлении подойти нестандартно к решению поставленных задач.

Для решения этой задачи следует создать информационно обогащенную креативную среду, ставить будущего учителя перед необходимостью решения творческих ситуаций, постоянно стимулировать творческий поиск студентов, стремление самостоятельно и оригинально решать проблемы. Только учитель, имеющий профессиональную и личностную готовность, способен к решению поставленной на современном этапе развития образования задачи развития творческого поведения, творческой личности учащихся.

Лукаш В. І.

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ТА АДАПТАЦІЯ МОЛОДІ В ГУРТКАХ ТЕХНІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ

Техніка була і є визначальним, принадливим об'єктом захоплення молоді, особливо її новизною та невизначено великими перспективами в усіх сферах людської діяльності. Прагнення до оволодіння таємницями техніки, опанування певної сфери технічних знань, усвідомлений чи неусвідомлений потяг до самореалізації приводить учнів різних середніх навчальних закладів на станції юних техніків. Вписатися або адаптуватися в певні гуртки чи гуртки за інтересами можна на основі прояву своїх природних здібностей, нахилів, особливостей характеру, а також в процесі формування евристичних навичок і умінь, що складає одну з фундаментальних цілей технічної освіти і було предметом нашого дослідження щодо створення педагогічних умов, проведення педагогічних експериментів на основі різних рівнів інформатизації, створення проблемних ситуацій, урізноманітнення та повторення евристичних завдань, вправ, творчих евристичних ситуацій. Іманентні творчі здатності підлітків і юнацтва, котрі привели їх в гуртки технічної творчості та на станції юних тех-

ніків є об'єктами нашої уваги, статичного опрацювання, педагогічного пошуку з метою їх стимуляції, формування евристичних навичок і умінь, спрямованих не тільки на самоствердження особистостей в шкільний період, але й націлених на їх перспективний розвиток відповідно до сучасних вимог освіти та потреб подальшого науково-технічного прогресу України.

В основу формування евристичних умінь учнів при одно та багаторазовому педагогічному впливу ми поклали провідну ідею розхитування стандартного, шаблонного мислення, заохочення до творчості, винахідництва, самореалізації особливостей, стимуляцію прихованого потенціалу підлітків до самовиявлення, підтримку оптимізму та бажань досягти успіху. Адаптацію молоді в гуртках технічної творчості при формуванні евристичних навичок та умінь ми розуміємо як швидкість знаходження рішень в залежності від рівня педагогічного та психологічного впливу, сприймання та реагування на різні рівні інформації. Формування евристичних настанов та навичок у школярів підліткового та юнацького віку є однією із складових і мало опрацьованих проблем теорії та практики навчання та виховання. Це витікає з її об'єктивної складності та невизначеності, яка лежить в самій природі евристики та прояву і розвитку творчих здібностей людини.

Об'єктивною та субстрактною основою педагогічних пошуків та експериментів в цьому напрямку є твірна, евристична діяльність людини, яка може мати різні вирази в розвитку людини, її самореалізації з проявами та збереженням протягом всього життя з підліткового періоду, юнацьких років або в період зрілого віку. Сила таких проявів може залишитися на побутовому та виробничому рівні, або досягти значних злетів в якості досягнень науки чи техніки. Педагогічні умови формування творчих навичок і умінь ми розглядаємо у відповідності до визначальної цілі сучасної освіти — формування творчої особистості в таких основних напрямках: 1) стандартизованому підході роботи з підлітками, котрі не виявили творчі здібності; 2) групові роботи з обдарованими дітьми; 3) індивідуальні роботи з особливо обдарованими дітьми для розвитку евристичних настанов і внутрішніх орієнтацій на творчі результати. Стимулювання пошукового мислення, моделювання та конструювання в роботі з юними техніками ми зосереджували на таких провідних методах як:

- 1) загальні настановчі бесіди з висвітленням історії винахідництва і злетів наукової, творчої, конструкторської діяльності;
- 2) самостійного опрацювання чи ознайомлення з інформацією про винахідництво, творчі евристичні знахідки;
- 3) окреслення загальних і конкретних завдань для реалізації моделей і конструкцій;
- 4) постановкою пошукової задачі з певним рівнем заохочення чи винагороди;
- 5) вузькою конкретизацією цілей;
- 6) тестуванням для визначення рівня евристичних здібностей;
- 7) вузькою індивідуалізацією завдань;
- 8) діловою грою;
- 9) діалогічним опрацюванням.

Вихідною педагогічною умовою є рівні інформаційного забезпечення: 1) повний, який націлений на пошук; 2) неповний, який вимагає додаткової інформації; 3) малий за об'ємом інформації, кот-

рий потребує як пошуку додаткової інформації, так і власних евристичних рішень. В якості принципів і педагогічних умов формування евристичних настанов і умінь ми виділяємо: 1) постійності; 2) індивідуальності; 3) повторюваності; 4) різноваріантності; 5) множинності; 6) широкоплановості; 7) довіри; 8) психологічного урізноманітнення; 9) розхитування шаблонного мислення. Остання, на нашу думку, є провідним на цьому шляху, бо спроможна психологічно збуджувати пошукове мислення та активізацію свідомості до знаходження принципово нових рішень до правил евристики.

В загальному обґрунтуванні педагогічного експерименту, щодо формування евристичних умінь і навичок у юнацтва в гуртках технічної творчості ми використовуємо теоретичні розробки та узагальнення з психологічної творчості особистості В. В. Рибалка (1996 г.), відповідно до деталізованих і різних методів активізації творчої особистості, використання творчого досвіду чи інтелектуальних процесів.

Зміст педагогічного впливу на дві групи складали:

1) настановчі бесіди з використанням прикладів творчих досягнень; 2) інформаційне повідомлення щодо новин науки та техніки; 3) роз'яснення природи творчості, етапів; 4) пояснення сутності евристичних методів в розв'язанні будь-яких завдань і проблем; 5) демонстрація прикладів творчих рішень; 6) тестування; 7) анкетування; 8) проведення диспутів по конкретним темам, які розробляються чи опрацьовуються гуртківцями; 9) організація діалогічного обговорення різних проблем; 10) проведення "мозкового штурму" удосконалення конструкцій; 11) роздача домашніх завдань по реферуванню літератури; 12) роздача домашніх завдань по розв'язанню пошукових рішень. В кожному досліджуваному гуртку ми на основі попереднього тестування виділяли групи за рівнями творчої активності: I - найвищу, II - високу, III - середню, IV - низьку. Члени цих груп анкетувалися на основі різних типів анкет (А, В, С, D, E, F) з метою можливого підвищення творчого рейтингу (на основі вихідної гіпотези). В основу реалізації програми ми поклали різні рівні інформатизації контрольних і експериментальних груп. Аналіз різнотипного анкетування в цих групах і врахування оцінок вчителів, самооцінок юних техніків, ми виявили цілком очікувані і неочікувані результати по адаптації учнів на фоні різних педагогічних умов.

Погорілецька Л. В.

ІНФОРМАЦІЯ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДОЇ СІМ'Ї

XXI століття – це ера інформаційного суспільства, в якій основними цінностями є знання та інформація. Соціологи вважають, що інформація буде головним визначальним чинником існування будь-якого соціального інституту, в